

Головне управління юстиції у Запорізькій області

Пам'ятка

***Набуття статусу біженця або
додаєткового захисту в Україні***

Запоріжжя
2014 рік

Низкою міжнародних правових документів установлюються й визначаються засади правового статусу біженців. До найважливіших із них належать Конвенція ООН про статус біженців від 28 липня 1951 року та Протокол щодо статусу біженців від 31 січня 1967 року.

Щороку 20 червня в світі відзначається Всесвітній день біженців. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, яке було засновано у 1950 році для надання допомоги переселеним особам після Другої світової війни, повідомляє, що в теперішній час у світі нараховується близько 10,5 мільйонів біженців.

Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання щодо захисту біженців, приєднавшись у 2002 році до Конвенції ООН 1951 року і Протоколу 1967 року про статус біженців.

На підставі статті 26 Конституції Україна іноземцям та особам без громадянства може бути надано притулок у порядку, встановленому Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 № 3671-VI (далі – Закон).

Слід знати! що правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового захисту регулюється також наступними нормативно-правовими актами України:

- Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 року № 1074 «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року № 1110 «Про затвердження Типового положення про пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2011 року № 567 «Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 року № 197 «Про затвердження Положення про проїзний документ особи, якій надано додатковий захист»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 року № 196 «Про затвердження Положення про посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 року № 199 «Про затвердження Положення про посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист»;

- Наказ Міністерства внутрішніх справ України 7 вересня 2011 року № 649 «Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2013 року № 185 «Деякі питання виконання Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус».

Звертаємо Вашу увагу! що 22 серпня 2012 року Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням затвердив План заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 року (далі – План заходів).

Прийняття Плану заходів засвідчило прагнення Уряду України полегшити процес інтеграції біженців в українське суспільство, визнаючи потенціал, який вони мають для розвитку суспільства приймаючої країни.

Зокрема, План заходів передбачає організацію адаптивних курсів, курсів вивчення української мови й історії для біженців та осіб, які потребують додаткового захисту в Україні, і реалізацію проекту надання їм медичної, психологічної й соціальної допомоги, а також залучення органів влади до формування більш позитивного ставлення до біженців, створення робочих груп з питань місцевої інтеграції в різних областях країни та певні кроки щодо забезпечення визнаних біженців житлом тощо.

Відповідно до Закону, біженець - особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Для визначення статусу біженця проводиться відповідна процедура, яка здійснюється територіальними органами міграційної служби відповідно до Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Увага! *Остаточне рішення за заявами про надання статусу біженця приймається Державною міграційною службою України.*

Слід пам'ятати! що відповідно до ст. 5 Закону особа, яка з наміром бути визнаною біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, перетнула державний кордон України в порядку, встановленому законодавством

України, повинна протягом п'яти робочих днів звернутися до відповідного територіального органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, проводиться на підставі заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Така заява особисто подається іноземцем чи особою без громадянства або її законним представником до відповідного територіального органу міграційної служби за місцем тимчасового перебування заявника (ст.7 Закону).

Зверніть увагу!

Заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, іноземний громадянин, може подати до наступних відповідних органів міграційної служби

Державна міграційна служба України:

Адреса: вул. Академіка Богомольця, 10, м. Київ, 01601

Сайт: dmsu.gov.ua/

Call-центр 0-800-301-200

Гаряча лінія (044) 278-50-30

E-mail: info@dmsu.gov.ua

Голова Державної міграційної служби: РАДУТНИЙ Сергій Іванович

Запис на прийом за телефонами (044) 254-97-09, (044) 253-81-83

Головне управління Державної міграційної служби у Запорізькій області:

Адреса управління: 40 років Радянської України, 90, м. Запоріжжя, 69057

Гаряча лінія: (061) 239-89-81

Сайт: zr.dmsu.gov.ua

Прес-служба управління: телефон: (099) 925-25-24

E-mail: nikolaenkodmsu@mail.ua

Начальник управління: Харіна Олександр Леонідович

Телефон: (061) 213-18-90

Графік особистого прийому громадян: понеділок з 10:00-13:00

Потрібно знати! що відповідно до ст. 7 Закону **Відповідний територіальний орган міграційної служби:**

- ✓ реєструє заяву та подані документи про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;
- ✓ ознайомлює заявника або його законного представника під їх власний підпис з порядком прийняття рішення за їх заявами, правами та обов'язками особи, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;
- ✓ проводить дактилоскопію особи, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;
- ✓ у разі потреби направляє особу на обстеження для встановлення віку у порядку, встановленому законодавством України;

- ✓ заповнює реєстраційний листок на особу, яка звернулася із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та членів її сім'ї, які не досягли вісімнадцятирічного віку;
- ✓ заповнює інші необхідні документи;
- ✓ оформлює особову справу;
- ✓ роз'яснює порядок звернення про надання безоплатної правової допомоги;
- ✓ заносить отримані відомості до централізованої інформаційної системи.

Орган міграційної служби, який прийняв до розгляду заяву іноземця чи особи без громадянства про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, *видає заявникові довідку про звернення за захистом в Україні та реєструє заявника. Протягом п'ятнадцяти робочих днів* з дня реєстрації заяви **орган міграційної служби проводить** співбесіду із заявником, розглядає відомості, наведені в заяві, та інші документи, вимагає додаткові відомості та приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, або про відмову в оформленні документів для вирішення зазначеного питання (ч. 1 ст. 8 Закону).

Пам'ятай! У разі прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, орган міграційної служби продовжує строк дії довідки про звернення за захистом в Україні (ст. 8 Закону).

У разі прийняття рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, **орган міграційної служби протягом трьох робочих днів** з дня його прийняття надсилає заявнику або його законному представнику письмове повідомлення з викладенням причини відмови і роз'ясненням порядку оскарження такого рішення.

Після вивчення документів, перевірки фактів, повідомлених особою, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, **орган міграційної служби готує письмовий висновок щодо визнання або відмови у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.**

Особова справа заявника разом з письмовим висновком органу міграційної служби, який розглядав заяву, надсилається до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань міграції – Державна міграційна служба України, для прийняття остаточного рішення за заявою.

За результатами всебічного вивчення і оцінки всіх документів та матеріалів, що можуть бути доказом наявності умов для визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, Державна міграційної служби України приймає рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, чи про відмову у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту (ч. 5 ст. 10 Закону).

Увага! Державна міграційна служба України протягом *семи робочих днів* з дня отримання рішення про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, **видає кожній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку, посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту (ст. 10 Закону).**

Пам'ятай! про те, що посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, *видається строком на п'ять років.*

Слід зазначити, що особи, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, **користуються тими самими правами і свободами, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України, крім випадків, установлених Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.**

Права та обов'язки особи, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту (ст. 13 Закону):

- ✓ тимчасове працевлаштування, навчання, медичну допомогу в порядку, встановленому законодавством України;
- ✓ проживання у родичів, у готелі, піднаймання житлового приміщення або користування житлом, наданим у пункті тимчасового розміщення біженців;
- ✓ безоплатну правову допомогу в установленому порядку;
- ✓ конфіденційне листування з УВКБ ООН та право на відвідання співробітниками УВКБ ООН;
- ✓ інші права, передбачені Конституцією та законами України для іноземців та осіб без громадянства, які законно перебувають на території України.

Знай! *Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права на (ст. 15 Закону):*

- пересування, вільний вибір місця проживання, вільне залишення території України, крім обмежень, встановлених законом;
- працю;
- провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом;
- охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;
- відпочинок;
- освіту;

- свободу світогляду і віросповідання;
- направлення індивідуальних чи колективних письмових звернень або особисте звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів;
- володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;
- оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб;
- звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- безоплатну правову допомогу в установленому порядку.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права у шлюбних та сімейних відносинах та має право на одержання грошової допомоги, пенсії та інших видів соціального забезпечення в порядку, встановленому законодавством України, та користування житлом, наданим у місці проживання (ст. 15 Закону).

Увага! Статус біженця та додатковий захист втрачаються у разі, якщо особа (ст. 11 Закону):

- ✓ добровільно знову скористалася захистом країни громадянської належності (підданства);
- ✓ набула громадянства України або добровільно набула громадянства, яке мала раніше, або набула громадянства іншої держави і користується її захистом;
- ✓ добровільно повернулася до країни, яку вона залишила чи за межами якої перебувала внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань;
- ✓ будучи особою без громадянства, може повернутися в країну свого попереднього постійного проживання, оскільки обставин, за яких її було визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, більше не існує;
- ✓ отримала притулок чи дозвіл на постійне проживання в іншій країні;
- ✓ не може відмовлятися від користування захистом країни своєї громадянської належності, оскільки обставин, на підставі яких особу було визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, більше не існує.

Особи, що втратили статус біженця або статус особи, що потребує додатковий захист повинні залишити територію України в установленій строк, якщо вони не мають інших законних підстав для перебування в Україні.

Відділ реєстрації нормативно-правових актів, систематизації законодавства, правової роботи та правової освіти Головного управління юстиції у Запорізькій області